

Blog broj: 2

Aktuelna vanjska politika

Čemu služi obezbjeđenje i službena pratnja visokorangiranih političara i političarki?

Autor: Emir Zukić
Juni 2021.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima VPI BH ima za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) na aktuelne teme iz sfere vanjske politike usmjeren ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor da mladi vanjskopolićki analitićari/ke kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Stavovi, mišljenja i zaključci u ovom tekstu ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolićke inicijative BH. Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolićka inicijativa BH ne garantuju za taćnost podataka koji su izneseni u tekstu.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-ebert-stiftung (Fes) | ured u Bosni i Hercegovini
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Mahir Sijamija
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete narućiti na e-mail: fes@fes.ba.
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung. Friedrich-ebert-stiftung ne garantuje za taćnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:

Vanjskopolićka inicijativa BH
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
327(497-15)

ĆULIĆ, Minja

Aktuelna vanjska politika: "Ćemu služi obezbjeđenje i službena pratnja visokorangiranih polićara i polićarki?" / Emir Zukić - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2021. - 3 str. A4 format

ISBN -----

COBISS.BH-ID -----

Ćemu sluŹi obezbjeđenje i službena pratnja visokorangiranih politićara i politićarki?

Autor: Emir Zukić

Politićki skandali u Bosni i Hercegovini su sigurno najzastupjenija dnevna pojava. Iako se putem medija ukazuje na štetnost ovakve retorike i javnih nastupa, često i ispada, te su prisutna negodovanja i osude od strane javnosti i drugih društvenih aktera, ipak se čini da je ovo aktivnost koja donosićcima odluka donosi potrebne glasove pa tako i komentari šire javnosti nisu u njihovom fokusu interesovanja.

Pitanje službenog obezbjeđenja i pratnje visokorangiranih politićara i politićarki u Bosni i Hercegovini je, nerijetko, pod lupom javnosti. Politićare/ke koji obavljaju duŹnost na drŹavnom nivou štite pripadnici Direkcije za koordinaciju policijskih tijela u BiH (DKPT). Entitetske duŹnosnike štite pripadnici Federalne uprave policije (FUP) i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS). [Prema prednactru programa rada DKPT BiH za 2021. godinu](#) samo za poslove provođenja neposredne zaštite lićnosti izdvaja se skoro 14,5 miliona KM.

Jedan od posljednjih slućajeva korištenja službene pratnje i vozila u privatne svrhe vidljiv je na nedavno objavljenim fotografijama ministrice vanjskih poslova Bisere Turković, koje su zabilježile njen proces kupovine namirnica... Ovaj postupak izazvao je rasprave na društvenim mreŹama i na politićkoj sceni. Kao i svaki put kada su ovakve stvari u pitanju, graćani i graćanke su iskoristili društvene mreŹe kako bi komentarisali objave na razlićitim portalima, najčešće koristeći sarkastićne i šaljive izraze. S druge strane, intelektualci i analitićari pokrenuli su dobro poznatu raspravu o opravdanosti korištenja službenih vozila.

Postavlja se pitanje opravdanosti izdvajanja velikih novćanih sredstava za obezbjeđenje, službenu pratnju te kupovinu i korištenje službenih vozila za privatne potrebe, kako na drŹavnom, tako i na entitetskim nivoima. Prema [dostupnim podacima](#), DKPT trenutno vrši tehnićku i fizićku zaštitu za 27 osoba, koje su, u zavisnosti od funkcije koju obavljaju, svrstane u tri kategorije. U prvu kategoriju spadaju ćlanovi Predsjedništva BiH, predsjedavajući Savjeta ministara BiH te strani zvanićnici u BiH. U drugu kategoriju spadaju zamjenici predsjedavajućeg Savjeta ministara BiH, predsjedavajući Pred-

stavnićkog doma i Doma naroda PS BiH, glavni tuŹilac TuŹilaštva BiH te ostali ministri u Savjetu ministara BiH. Trećoj kategoriji pripadaju predsjedavajući Predstavnićkog doma i Doma naroda BiH kada se nalaze izvan mandata predsjedavanja te VIP lićnosti koje imaju zaštitu po odluci Savjeta ministara BiH ili po odluci direktora DKPT BiH. Osobe koje se nalaze pod zaštitom nemaju mogućnost da se, svojom voljom, odreknu zaštite u potpunosti. Za osobe koje se odreknu fizićke zaštite vrši se provjera informacija i prikupljanje podataka o potencijalnim napadima na iste. S tim u vezi, DKPT je pokrenuo proceduru koja će omogućiti duŹnosima potpuno odricanje od zaštite ukoliko to Źele.

Kada su u pitanju osobe koje sa nalaze na politićkim funkcijama i duŹnostima na nivou Federacije BiH, za njihovu zaštitu su zaduŹeni pripadnici FUP-a. Pet osoba ima takvu zaštitu. Radi se o premijeru FBiH, njegovim zamjenicima, predsjedavajućem Predstavnićkog doma Parlamenta FBiH te direktoru [FUP-a](#). S druge strane, na nivou Republike Srpske, MUP RS-a vrši zaštitu za predsjednicu RS-a i dva potpredsjednika, predsjednika Vlade RS-a, predsjednika Narodne skupštine RS-a, ministra unutrašnjih poslova, direktora policije RS-a te ćlana Predsjedništva BiH [Milorada Dodika](#).

Da ipak postoje iznimke, dokazuje i primjer trenutnog ministra komunikacija i prometa BiH koji se odrekao zaštite i službene pratnje na koju ima pravo u skladu sa funkcijom koju obavlja. Prema izjavi ministra, [ćak i vozać dolazi iz njegove privatne firme](#). Bivši visoki duŹnosnik, Beriz Belkić, je takoděr, odbijao službenu pratnju i obezbjeđenje tokom svog mandata ćlana Predsjedništva BiH te predsjedavajućeg [Predstavnićkog doma PS BiH](#).

Samo obezbjeđenje i službena pratnja i nije toliko sporna jer se, ipak, radi o zaštiti nosilaca najviših drŹavnih funkcija koji predstavljaju drŹavu u datom trenutku i svaki napad na njih predstavlja i napad na instituciju koju predstavljaju. Ipak, nemoguće je ne primjetiti da je svrha obezbjeđenja jasna svima, osim našim politićarima. Ono što je često izloženo kritikama javnosti jesu razne zloupotrebe i korištenje ovih privilegija u privatne svrhe. To se posebno odnosi na korištenje službenih vozila. Slike i snimci službenih vozila pod pratnjom kako koriste ovu prednost da se ne zadrŹavaju u guŹvama i kolonama, pritom ugroŹavajući ostale ućesnike u saobraćaju, su često bile tema u medijima i na društvenim

STRANICA 3

mrežama. Većinom su u pitanju luksuzni automobili čija vrijednost, nerijetko, prelazi cifru od 100 hiljada KM, što je za većinu bh. građana samo neostvariv san.. Nadalje, koliko je moralno kupovati ovako skupe automobile u državi u kojoj ti isti građani i građanke, prema podacima Agencije za statistiku BiH, mjesečno zarađuju u prosjeku 961 KM.

Mnogo je „slavnih“ primjera, nažalost, pa je tako o odlasku bivšeg člana Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića na odmor u Austriju pisao i austrijski [Der Standard](#). Također, treba spomenuti i dr. Sebiju Izetbegović, direktoricu Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu, koja je koristila službeno vozilo Predsjedništva BiH prilikom [posjete Tuzli](#). Da izuzetak od ovakvog ponašanja nisu ni entitetski dužnosnici pokazuje i primjer nekadašnjeg premijera RS-a, Aleksandra Džombića. Naime, on je prilikom putovanja u Srbiju sa službenom pratnjom, za vrijeme prolaska kroz Republiku Hrvatsku vozio sa uključenim rotacijskim svjetlima što je striktno zabranjeno [prema zakonima te zemlje](#). Ovakav potez je izazvao i reakciju Hrvatske koja je uputila protestnu notu Ambasadi BiH u Zagrebu. Iz navedenog, jasno je da ovakvi politički skandali utiču na loš imidž države, a mogu imati i pogubnije diplomatske posljedice.

S druge strane, političari/ke u zemljama Evropske Unije, kojoj i sami težimo, vrlo često se mogu vidjeti u javnosti bez pratnje i obezbjeđenja. Mnogo je fotografija njemačke kancelarke Angele Merkel koja, kao i svi obični građani, obavlja kupovinu u [supermarketu](#) bez pratnje i službenih vozila. Također, Predsjednik Austrije Alexander Van Der Bellen koristi javni gradski prevoz za odlazak na posao, dok službena putovanja obavlja vozom. Čak je i prilikom susreta sa predsjednicom Švicarske Simonettom Somaruga koristio [bečki metro](#).

Ovakvi primjeri iz evropskih zemalja pokazuju da političari/ke mogu obavljati svoje zadatke bez službene pratnje i odlaska na sastanke u službenim kolonama vozila. S druge strane, ubistvo tadašnjeg premijera Švedske, Olaf Palme, dokazuje da osobe koje predstavljaju državu snose veliku odgovornost, te stoga trebaju imati određenu zaštitu. U noći kada je ubijen, Palme je obezbjeđenju dao slobodnu noć i odlučio bez pratnje da izađe u [šetnju](#). 2003. godine u Švedskoj se desilo još jedno ubistvo koje je šokiralo Evropu i svijet. Ministrica vanjskih poslova Anna Lindh je [napadnuta nožem](#) u strogom centru Štokholma. U momentu napada, ministri-

ca je bila bez službene pratnje i obezbjeđenja. Ovi primjeri pokazuju da osobe na visokim državnim funkcijama trebaju u svakom trenutku imati barem minimalnu pratnju i obezbježenje, pogotovo ako se uzme u obzir da su se ova ubistva desila u Švedskoj, zemlji koja važi za demokratsku, liberalnu državu koja nije poznata po napadima i kriminalu. Još jedan od dokaza koji opravdava službenu pratnju i obezbjeđenje je ubistvo gradonačelnika Gdanjska, Pavela Adamovića. Adamovič je [ubijen](#) u napadu koji se desio na koncertu u tom gradu. Kada se uzmu u obzir svi aspekti, može se reći da je službena pratnja i obezbjeđenje neophodno i opravdano za visokorangirane političare/ke. Međutim, uvođenje boljeg sistema kontrole korištenja pratnje i službenih vozila rezultiralo bi efikasnijom koordinacijom resursa i uvjetovalo transparentniju raspodjelu budžetnih sredstava. Izdvajanje velikih količina novca u zemlji kakva je BiH je izuzetno nepopularno i zasigurno će nastaviti nailaziti na osude javnosti. Prema prednacrtu programa rada DKPT BiH za 2021. godinu, samo za poslove provođenja neposredne zaštite ličnosti izdvaja se skoro [14,5 miliona KM](#). Također, kontrola korištenja službenih vozila je od velike važnosti. Ukoliko bi vozila bila obilježena mnogo lakše i brže bi se utvrdilo način i opravdanost korištenja istih.

Vozeći se u gradskom prijevozu ili pak šetajući do posla, bosanskohercegovački političari bi zasigurno bolje shvatili koliko je ozbiljno stanje u ovoj državi, te koliko je njihov status zapravo privilegovan u ovom kontekstu. Ono što je bitno u ovom momentu jeste potreba da se naši političari i političarke ugledaju na pozitivne primjere iz evropskih zemalja te da ne prave nepotrebne troškove i barem na taj način pokažu solidarnost prema građanima i građankama u BiH i barem, djelimično, utiču na bolje ekonomsko stanje usmjeravanjem ovog novca tamo gdje je mnogo potrebniji.